

Rapportage aanvullend onderzoek vleermuizen Wet natuurbescherming

Rijksstraatweg 3 Zwammerdam

Opdrachtgever: Buro Borgland
Projectcode: BBL01920
Project: Rijksstraatweg 3 Zwammerdam
Datum: 09-10-2020
Status: Definitief
Auteur: [REDACTED]
Gecontroleerd: [REDACTED]

Colofon

Opdracht

Rapportage betreft aanvullend onderzoek vleermuizen conform de Wet natuurbescherming.

Opdrachtgever

Buro Borgland
Oudewal 27
1749 CA Warmenhuizen

Uw kenmerk: Rijksstraatweg 3 Zwammerdam
Contactpersoon: [REDACTED]
Tel: [REDACTED]
Email: [REDACTED]@buroborgland.nl

Opdrachtnemer

GRAS Advies

[REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]

Ons kenmerk: BBL01920 Rijksstraatweg 3 Zwammerdam
Datum: 09-10-2020
Versie: Definitief
Contactpersoon: [REDACTED]

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Samenvatting	5
1.3 Uitgangspunten.....	6
1.4 Projectgebied	6
2. Werkwijze	8
3. Resultaten.....	9
3.1 Waargenomen soorten	9
3.2 Verblijfplaatsen	9
3.3 Vliegroutes	9
3.4 Foerageergebied	9
3.5 Effectenbeoordeling	9
4. Conclusies en advies.....	10
5. Bronnen	11
6. Woordenlijst	12
Bijlage 1 Luchtfoto inclusief projectgrenzen.....	13
Bijlage 2 Plattegrond nieuwe situatie	14
Bijlage 3 Wet natuurbescherming	15
Bijlage 4 Stappenplan Ministerie van Economische Zaken.....	18
Bijlage 5 Plattegrond met waarnemingen	19

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Het projectgebied bevindt zich aan de Rijksweg 3 in Zwammerdam en is feitelijk gelegen aan de Spoorlaan. Het gebied grenst aan de zuid-, noord- en oostzijde aan agrarische percelen. Aan de westzijde grenst het aan het spoor, hiervan gescheiden door een watergang, een weg en een groenstrook. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3.600 m², en bestaat uit bestrating, bebouwing en een aantal bomen. De eigenaar is voornemens om een paardenpensionstal te realiseren. Hiervoor dienen meerdere schuren te worden gesloopt en worden enkele bomen gerooid.

Bij dergelijke ruimtelijke ingrepen dient rekening gehouden te worden met beschermde gebieden en met beschermde plant- en diersoorten. De Wet natuurbescherming omvat de regelgeving betreffende deze soorten en gebieden. De Wet natuurbescherming is van kracht sinds januari 2017 en vervangt de drie oude wetten: 'de Natuurbeschermingswet 1998', 'de Boswet' en 'de Flora- en Faunawet'. Doelstelling van de Wet natuurbescherming is bescherming van de biodiversiteit, decentralisatie verantwoordelijkheden en vereenvoudiging van regelgeving.

Uit de resultaten van het verkennend onderzoek (quicksan) flora & fauna (de Haan, 2020) is geconcludeerd dat het projectgebied mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. Op basis hiervan is besloten nader onderzoek naar deze soortgroep uit te voeren.

Doelstelling rapport

Het doel van dit aanvullend onderzoek is om uitsluitsel te geven over de functie van het projectgebied voor vleermuizen en daarbij conclusies te kunnen trekken over welke soorten en met welke aantallen in het gebied voorkomen en welke specifieke functie(s) het projectgebied heeft voor vleermuizen. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventuele noodzakelijke vervolgstappen. Dit rapport presenteert de uitkomsten van het aanvullend onderzoek.

GRAS Advies

GRAS Advies voert aanvullende onderzoeken uit volgens het geldende vleermuisprotocol (2017). De heer Dr. Ir. A.S.J. van Proosdij, de heer L.J. de Haan (MSc) en de heer R.M. Smit (MSc) zijn middels opleiding en ervaring als ecooloog bevoegd voor de verrichtte werkzaamheden. Daarnaast is het project uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van GRAS Advies. Het kwaliteit managementsysteem van GRAS Advies is ISO NEN-EN-ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Zwammerdam, provincie Zuid-Holland

1.2 Samenvatting

Soorten

In het projectgebied zijn gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen waargenomen. Verder zijn enkele overvliegende laatvliegers waargenomen.

Verblijfplaatsen

De te slopen schuur bevat een paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en een paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. De naastgelegen, te behouden schuur bevat ook een verblijfplaats voor vleermuizen, vermoedelijk gewone dwergvleermuis, maar hiervan kon de precieze functie niet vastgesteld worden.

Vliegroutes

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als vliegroute door lage aantallen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen (maximaal 5 exemplaren per locatiebezoek) en enkele laatvliegers. Gelet op het lage aantal vleermuizen en het ontbreken van een duidelijke richting, is van een functie als essentiële vliegroute geen sprake.

Foerageergebied

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen, waarbij maximaal 2 foeragerende dieren tegelijk zijn waargenomen. Van een functie van het projectgebied als essentieel foerageergebied is geen sprake.

Effectenbeoordeling

De sloop van de schuur met de twee paarverblijven leidt tot een verlies van verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis. Een ontheffing op de Wet natuurbescherming is voor uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk.

Indien tijdens de geplande werkzaamheden en tijdens het toekomstig gebruik geen felle, nachtelijke verlichting op de te behouden schuur met verblijfplaats (van gewone dwergvleermuis) wordt gericht in de voor vleermuizen actieve periode (april t/m oktober), is van een negatief effect op deze verblijfplaats geen sprake.

Advies

Geadviseerd wordt om een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen, en daar dit rapport bij te voegen.

Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a. voorkomen, b. beperken en c. ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

1.3 Uitgangspunten

Als uitgangspunt voor deze rapportage is de email van [REDACTED] van 24-04-2020 met als onderwerp 'rapportage quickscan Zwammerdam' en met verwijzing naar de offerte van 23-04-2020 met als kenmerk 'vleermuisonderzoek Rijksweg 3 Zwammerdam'

1.4 Projectgebied

Het projectgebied bevindt zich aan de Rijksweg 3 in Zwammerdam, gemeente Alphen aan den Rijn (Afb. 1.4.1). Het is feitelijk gelegen aan de Spoorlaan. Het gebied grenst aan de zuid-, noord- en oostzijde aan agrarische percelen. Aan de westzijde grenst het aan het spoor, hiervan gescheiden door een watergang, een weg en een groenstrook. Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 3.600 m², en bestaat uit bestrating, bebouwing en een aantal bomen (Afb. 1.4.2).

De eigenaar is voornemens enkele stallen en schuren te slopen en op deze locatie een nieuwe paardenstal te realiseren t.b.v. het paardenpension. De exacte planning van de uitvoering is nog niet bekend.

Afb. 1.4.1. Ligging van het projectgebied (binnenste rode kader) in Zwammerdam.

Afb. 1.4.2. Luchtfoto van het projectgebied (binnen het rode kader).

2. Werkwijze

Vleermuisonderzoek is gebonden aan vaste periodes en vereist meerdere locatieonderzoeken om het aantal en de soort(en) vleermuizen in het projectgebied vast te stellen en om inzicht te krijgen in welke functie(s) het gebied heeft (foerageergebied, vliegroute, verblijfplaats). Van een eventuele verblijfplaats kan worden vastgesteld welke functie(s) het heeft: zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijf. De beschikbare Kennisdocumenten Vleermuizen, waaronder bijvoorbeeld het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (BIJ12, 2017) bevelen aan om gebruik te maken van het landelijke Vleermuisprotocol. Het vleermuisprotocol is in 2009 ontwikkeld door het Netwerk Groene Bureaus in overleg met de toenmalige Dienst Landelijk Gebied en Gegevensautoriteit Natuur en vastgesteld door de toenmalige Gegevensautoriteit Natuur. Het protocol wordt jaarlijks in het Vleermuisvakberaad geëvalueerd door deskundigen van het Netwerk Groene Bureaus, de Zoogdiervereniging en de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO). Het vleermuisprotocol voorziet in de volgende locatiebezoeken:

- een voorjaarsonderzoek om een mogelijke functie als zomer- en/of kraamverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 3 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minimaal 1 's ochtends.
- Een najaarsonderzoek om een mogelijke functie als paar- en/of winterverblijf te onderzoeken. Dit onderzoek bestaat uit 2 bezoeken die moeten plaatsvinden tussen 15 augustus en 1 oktober.

Gelet op de geringe omvang van de te slopen bebouwing is de aanwezigheid van een massa-winterverblijfplaats niet aannemelijk en is derhalve het uitvoeren van twee extra inventarisatierondes voor deze functie ('middernachtzwermen') niet benodigd.

De locatieonderzoeken naar vleermuizen zijn in opdracht van GRAS Advies uitgevoerd door [REDACTED] (MSc) en [REDACTED] (MSc). [REDACTED] en [REDACTED] zijn middels opleiding en ervaring met vleermuisonderzoek bevoegd voor de verrichtte werkzaamheden.

Er zijn in totaal 5 locatieonderzoeken uitgevoerd (Tabel 2.1). De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x batdetector. Dit apparaat zet de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden vertraagd (time-expansion) worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld. Het gebruik van een Pettersson D240x batdetector is conform de voorwaarden voor materiaalgebruik vanuit het Vleermuisprotocol.

Aangezien niet alle holle ruimtes in spouwmuren en achter dakbeschot te bekijken zijn, heeft geen visuele inspectie plaatsgevonden in de overwinteringsperiode omdat eventuele overwinterende vleermuizen dan toch niet zichtbaar zijn. Wanneer gedurende het seizoen een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, wordt er vanuit gegaan dat vleermuizen ook in het betreffende gebouw overwinteren.

Tabel 2.1. Overzicht locatieonderzoeken.

Datum	Controleur	Zon op / onder	Tijdstip	Weersomstandigheden
29-05-2020	L.J. de Haan	21:47 uur	21:30 – 00:00 uur	16 °C, droog, bewolkt, NW wind 2 Bft
29-06-2020	L.J. de Haan	22:04 uur	21:45 – 00:30 uur	17 °C, droog, bewolkt, ZO wind 3 Bft
30-06-2020	L.J. de Haan	05:23 uur	03:15 – 05:30 uur	15 °C, droog, bewolkt, ZO wind 3 Bft
01-09-2020	R.M. Smit	20:26 uur	21:00 – 23:45 uur	14 °C, droog, bewolkt, N wind 3 Bft
21-09-2020	R.M. Smit	19:39 uur	20:10 – 22:40 uur	17 °C, droog, helder, N wind 2 Bft

3. Resultaten

3.1 Waargenomen soorten

In het projectgebied zijn gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen en enkele overvliegende laatvliegers waargenomen.

3.2 Verblijfplaatsen

Tijdens beide najaarsrondes is balts geluid van gewone dwergvleermuis en van ruige dwergvleermuis waargenomen van zowel vliegende dieren als vanuit de te slopen schuur. Tijdens de eerste najaarsronde is balts geluid van de gewone dwergvleermuis gehoord aan de zuidwest en noordoost kant van de schuur. Tijdens de tweede najaarsronde is balts geluid van de ruige dwergvleermuis waargenomen vanuit de zuidwestkant van de schuur. Tijdens de tweede najaarsronde is ook 1 invlieger waargenomen en 1 dier dat kort de schuur “aantikte” aan de zuidwestkant. Aan beide kanten van de slopen schuur zijn ook vleermuiskeutels waargenomen. De te slopen schuur is een paarverblijf voor gewone en ruige dwergvleermuizen

Aan de noordwestkant van de schuur die niet gesloopt gaat worden, zijn ook vleermuiskeutels aangetroffen. De schuur naast de te slopen schuur wordt ook als verblijfplaats door vleermuizen gebruikt. De precieze functie van deze verblijfplaats kon niet worden vastgesteld en vermoedelijk gaat het om gewone dwergvleermuizen.

Er zijn geen waarnemingen gedaan die wijzen op andere verblijfplaatsen of op verblijfplaatsen van andere soorten.

3.3 Vliegroutes

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als vliegroute door lage aantallen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen (maximaal 5 exemplaren per locatiebezoek) en enkele laatvliegers. Gelet op het lage aantal vleermuizen en het ontbreken van een duidelijke richting, is van een functie als essentiële vliegroute geen sprake.

3.4 Foerageergebied

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen, waarbij maximaal 2 foeragerende dieren tegelijk zijn waargenomen. Gelet op de lage aantallen foeragerende vleermuizen en de ruime aanwezigheid in de directe omgeving van alternatief, hoogwaardig foerageergebied in de vorm van bosschages, waterpartijen en agrarisch gebied, is van een functie van het projectgebied als essentieel foerageergebied geen sprake. De ruige dwerg vleermuizen die het projectgebied als paarverblijf gebruiken, maken waarschijnlijk onder andere gebruik van de waterpartij ca. 200 m ten zuidwesten van het projectgebied als foerageergebied. Deze waterpartij ligt buiten de invloedssferen van de geplande werkzaamheden.

3.5 Effectenbeoordeling

De sloop van de schuur met de twee paarverblijven leidt tot een verlies van verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis. Een ontheffing op de Wet natuurbescherming is voor uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk.

Indien tijdens de geplande werkzaamheden en tijdens het toekomstig gebruik geen felle, nachtelijke verlichting op de te behouden schuur met verblijfplaats (van gewone dwergvleermuis) wordt gericht in de voor vleermuizen actieve periode (april t/m oktober), is van een negatief effect op deze verblijfplaats geen sprake.

4. Conclusies en advies

Verblijfplaatsen

De te slopen schuur bevat een paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en een paarverblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. De naastgelegen, te behouden schuur bevat ook een verblijfplaats voor vleermuizen, vermoedelijk gewone dwergvleermuis, maar hiervan kon de precieze functie niet vastgesteld worden.

Vliegroutes

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als vliegroute door lage aantallen gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuizen (maximaal 5 exemplaren per locatiebezoek) en enkele laatvliegers. Gelet op het lage aantal vleermuizen en het ontbreken van een duidelijke richting, is van een functie als essentiële vliegroute geen sprake.

Foerageergebied

De ruimte tussen het woonhuis en de schuren wordt gebruikt als foerageergebied voor gewone dwergvleermuizen, waarbij maximaal 2 foeragerende dieren tegelijk zijn waargenomen. Van een functie van het projectgebied als essentieel foerageergebied is geen sprake.

Effectenbeoordeling

De sloop van de schuur met de twee paarverblijven leidt tot een verlies van verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuis. Een ontheffing op de Wet natuurbescherming is voor uitvoering van de werkzaamheden noodzakelijk.

Indien tijdens de geplande werkzaamheden en tijdens het toekomstig gebruik geen felle, nachtelijke verlichting op de te behouden schuur met verblijfplaats (van gewone dwergvleermuis) wordt gericht in de voor vleermuizen actieve periode (april t/m oktober), is van een negatief effect op deze verblijfplaats geen sprake.

Advies

Geadviseerd wordt om een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen, en daar dit rapport bij te voegen.

Zorgplicht

De aannemer behoudt te allen tijde zijn of haar zorgplicht: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. In praktijk betekent dit het a. voorkomen, b. beperken en c. ongedaan maken van schadelijke handelingen voor de natuur."

5. Bronnen

Literatuur

- L.J. de Haan, rapportage verkennend onderzoek (quicksan) flora & fauna Wet natuurbescherming, Rijkswaardweg 3 Zwammerdam, GRAS Advies, 2020.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, BIJ12, 2017.
- Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, RVO, 2014.
- Kennisdocument Ruige dwergvleermuis, BIJ12, 2017.
- Soortenstandaard Ruige dwergvleermuis, RVO, 2014.
- Vleermuisprotocol, 2017, Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus 2017.

Internet

- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01>

De Wet natuurbescherming met de onderdelen Natura 2000-gebieden, Houtopstanden en Soorten inclusief de beschermingsregimes Habitatrichtlijnsoorten, Vogelrichtlijnsoorten en Andere soorten.

Geraadpleegd op 05-10-2020

- <http://kadviewer.map5.nl>

Kadviewer is een online kaartendienst waarmee geografische locaties opgezocht kunnen worden.

Geraadpleegd op 05-10-2020

- <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/>

Provinciale verordening m.b.t. de Wet natuurbescherming en vrijgestelde soorten.

Geraadpleegd op 05-10-2020

- **Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)**

In de NDFF zijn waarnemingen beschikbaar met exacte locatiegegevens.

Geraadpleegd op 05-10-2020

- <https://www.waarneming.nl>

Database van voorkomen van flora- en fauna in Nederland.

Geraadpleegd op 05-10-2020

- <https://www.vleermuis.net>

Vleermuis.net is een kenniswebsite met informatie over het Vleermuisprotocol.

Geraadpleegd op 05-10-2020

6. Woordenlijst

Geldigheid

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens hebben een beperkte geldigheidstermijn. Voor vogels en soorten genoemd op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn hanteren we daarom een geldigheidstermijn van maximaal 3 jaar. Voor soorten genoemd op de bijlage bij de wet natuurbescherming is deze periode 5 jaar.”*

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in de aanleiding van het onderzoek. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Zorgplicht

“De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, als mede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

In de praktijk betekent dit:

1. *Voorkomen* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
2. *Beperken* dat er schade wordt toegebracht aan flora en fauna
3. *Ongedaan maken* van toegebrachte schade

Een voorbeeld van invulling geven aan de zorgplicht:

- Bij het kappen van bomen controleren op mogelijke broedgevallen buiten het broedseizoen om.

Passende gedragscode

Een gedragscode is een ontheffing voor de beschreven maatregelen in bepaalde werken. De gedragscode geeft invulling aan de zorgplicht en het zorgvuldig handelen. Er zijn diverse gedragscodes, afhankelijk van het type werk: besteding beheer en onderhoud of ruimtelijke ingrepen.

Gedragscode worden goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, en hebben een geldigheidsduur van 5 jaar. Vervolgens dienen deze opnieuw goedgekeurd te worden.

***De Gedragscode dient nog te worden herschreven / aangepast t.o.v. de Wet natuurbescherming 2017*

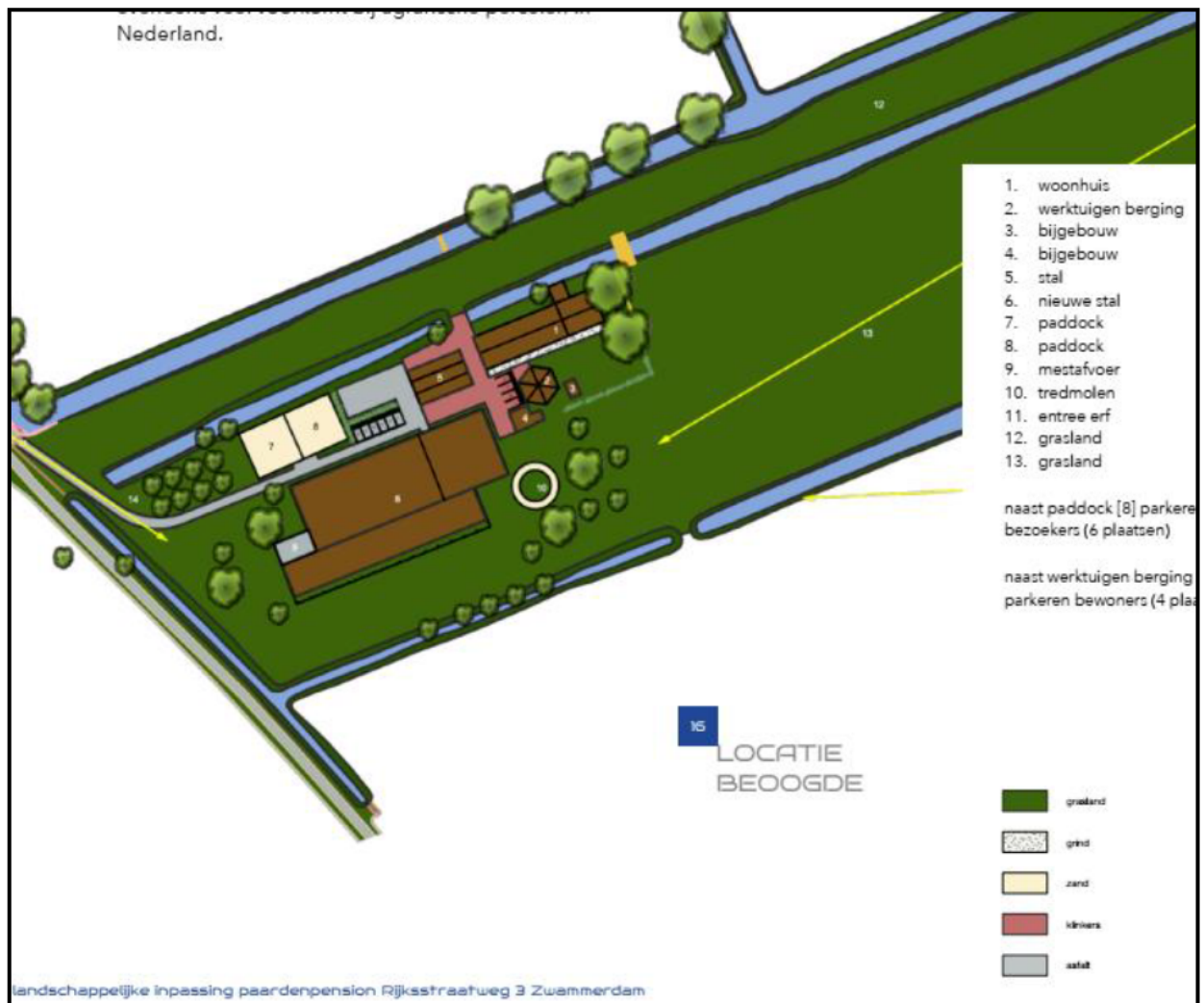

Bijlage 1 Luchtfoto inclusief projectgrenzen

Projectgebied met grenzen (rode lijnen).

Bijlage 2 Plattegrond nieuwe situatie

Plattegrond van de beoogde toekomstige situatie.

Bijlage 3 Wet natuurbescherming

De oude natuurwetgeving met 'de Natuurbeschermingswet 1998' en 'de Flora- en Faunawet' is per januari 2017 veranderd in de Wet natuurbescherming. Hieronder wordt de inhoud van de Wet natuurbescherming toegelicht.

Natura 2000

De bescherming van de ca. 164 Natura 2000-gebieden in Nederland blijft behouden in de Wet natuurbescherming. In Natura 2000-gebieden zijn de Europese richtlijnen van kracht. De Europese Unie (EU) heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote waarde is. Om deze natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Natura 2000 is de overkoepelende naam voor gebieden die worden beschermd vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden, welke onderdeel uitmaken van een samenhangend netwerk van natuurgebieden in de Europese Unie.

Aanwijzingsprocedure

Natura 2000-gebieden worden formeel aangewezen. Per gebied is er een aanwijzingsdocument gemaakt door het ministerie met daarin:

- Instandhoudingsdoelen; welke doelsoorten en habitats gaat het, en wat is de doelstelling ten aanzien van die soorten en/of habitats;
- Begrenzing; welk areaal is beschermd.

Beheerplannen

Voor ieder gebied moet binnen drie jaar een beheerplan worden vastgesteld. In het beheerplan staat welke natuurwaarden er zijn of deze moeten worden beschermd en/of ontwikkeld. Er staat ook in hoe het gerealiseerd moet worden. Verder wordt er in aangegeven welke externe factoren de instandhoudingsdoelen mogelijk negatief kunnen beïnvloeden. Deze beheerplannen worden vastgesteld door het Rijk of door de Provincie.

Vergunning

Voor de uitvoering van werkzaamheden welke mogelijk schade toebrengen aan een door Natuurbeschermingswet beschermd gebied, geldt dat deze acties in principe verboden zijn. Indien een groter maatschappelijk belang aanwezig is, dient er een vergunningsprocedure te worden doorlopen. Hierbij geldt de volgende regel: *'activiteiten mogen in principe alleen worden uitgevoerd wanneer er geen significante schade aan beschermde natuurwaarde ontstaat'*.

Beschermde Natuurmonumenten

Voorheen waren naast Natura 2000-gebieden ook Beschermde Natuurmonumenten beschermd conform de gebiedsbescherming. De bescherming van Beschermde Natuurmonumenten is vervallen. Provincies kunnen wel besluiten om deze gebieden alsnog te beschermen via het provinciale beleid. De provincie voegt de gebieden toe aan het Natuurnetwerk Nederland of wijst ze aan als bijzonder provinciaal natuurgebied of -landschap.

Natuurnetwerk Nederland

Aanvullend op de natuurwetgeving is er natuurbesluit. Natuurbesluit is een zachter kader dan de natuurwetgeving, maar is eveneens van belang voor ruimtelijke plannen. Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Via de Nota Ruimte is het toetsingskader voor het Natuurnetwerk Nederland geregeld.

In Natuurnetwerk Nederland liggen de volgende natuurgebieden:

- Bestaande natuurgebieden (waaronder de 20 Nationale Parken)
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer
- Ca. 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, het Nederlandse deel van de Noordzee en de Waddenzee
- Alle Natura 2000-gebieden

Houtopstanden

De Wet natuurbescherming spreekt over een houtopstand indien sprake is van een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- a. een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of
- b. bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen

De Wet natuurbescherming heeft geen betrekking op:

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbeplantingen;
 - 2°. beplantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten (Artikel 4.2).

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Er is een stappenplan opgesteld door Ministerie van Economische Zaken (Bijlage 4). Met dit stappenplan kan worden bepaald of een ontheffing nodig is of dat er gebruik kan worden gemaakt van een vrijstelling.

Bevoegdheid

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen ligt bij de provincies. Enkel bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk het bevoegd gezag.

Beschermingsregime

De Wet Natuurbescherming kent de onderstaande beschermingsregimes. Elk van deze beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor een vrijstelling of ontheffing van de verboden.

- Soorten van de Vogelrichtlijn
- Soorten van de Habitatrichtlijn, Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn
- Andere soorten (bescherming vanuit nationaal oogpunt)

Om te mogen afwijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan de volgende criteria zijn voldaan.

- Er mag worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is
- Tegenover de afwijking van het verbod moet een in de wet genoemd belang staan (bijv. volksgezondheid of openbare veiligheid)
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van een soort

De verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten zijn gericht op bescherming van de individuen van de soorten. De verbodsbepalingen mogen enkel overtreden worden met een ontheffing (het 'nee, tenzij-principe'). Bij het besluit of een afwijking van het verbod kan worden toegestaan, wordt niet gekeken naar de gevolgen van deze afwijking voor het individuele plant of dier, maar naar de gevolgen voor de instandhouding van de betrokken soort.

Zorgplicht

Iedereen dient voldoende rekening te houden met in het wild levende dieren en planten en de directe leefomgeving. "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende planten en dieren, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd".

Vrijstelling regelgeving

In veel gevallen is er geen ontheffing nodig, maar kan er gebruik worden gemaakt van een vrijstelling. Een vrijstelling is een uitzondering op een wettelijk verbod. Er zijn diverse vrijstellingen van de verboden voor beschermde soorten mogelijk. Bekende voorbeelden van vrijstellingen zijn onder meer het toepassen van de gedragscode of wanneer de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een Programmatische Aanpak of een Provinciale verordening.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Vogelrichtlijn, artikel 3.1**

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

De verbodsbepalingen betreffende **beschermde soorten Habitatrichtlijn, artikel 3.2**

- Lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

De verbodsbepalingen **betreffende andere soorten, artikel 3.3**

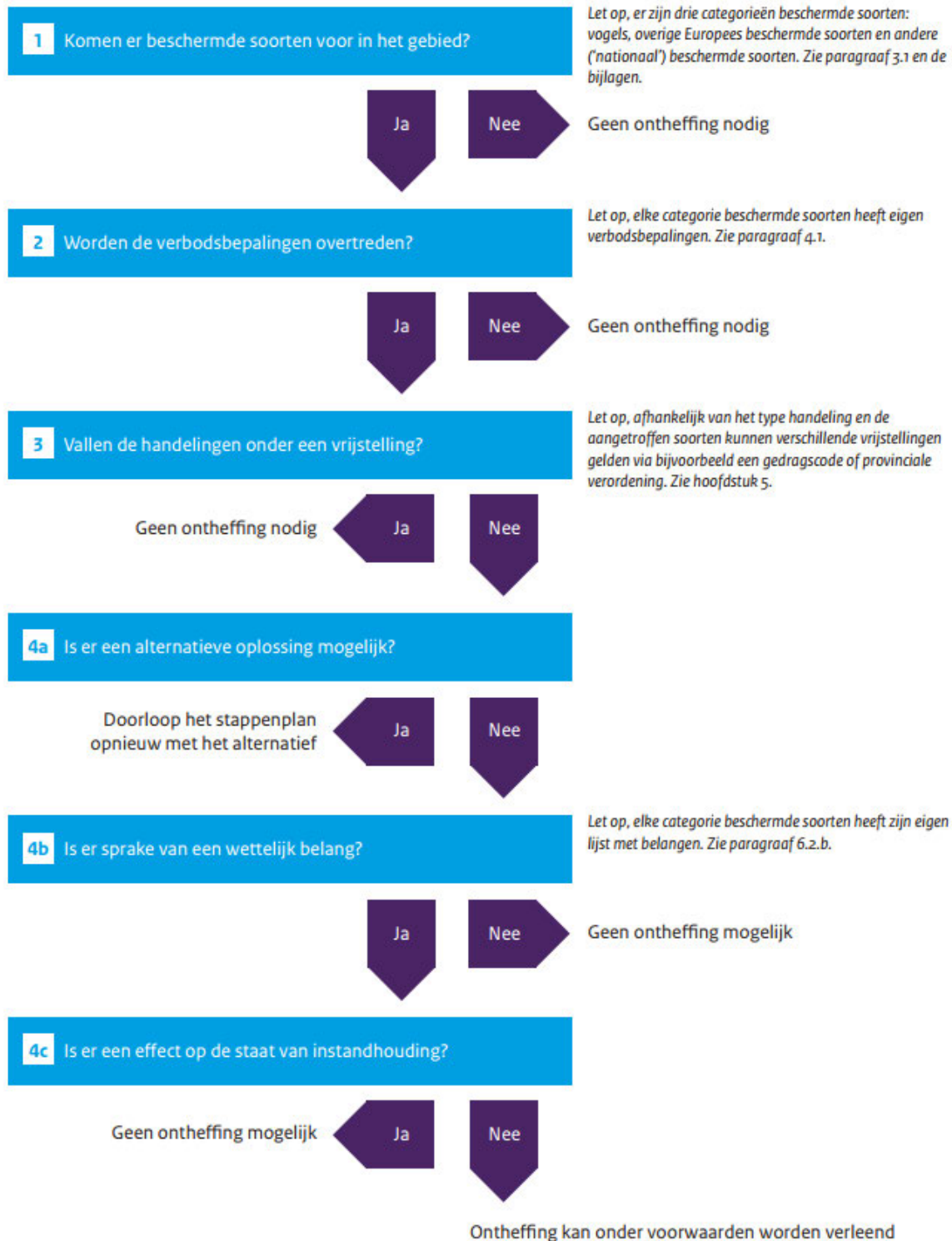
- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Gedragscodes

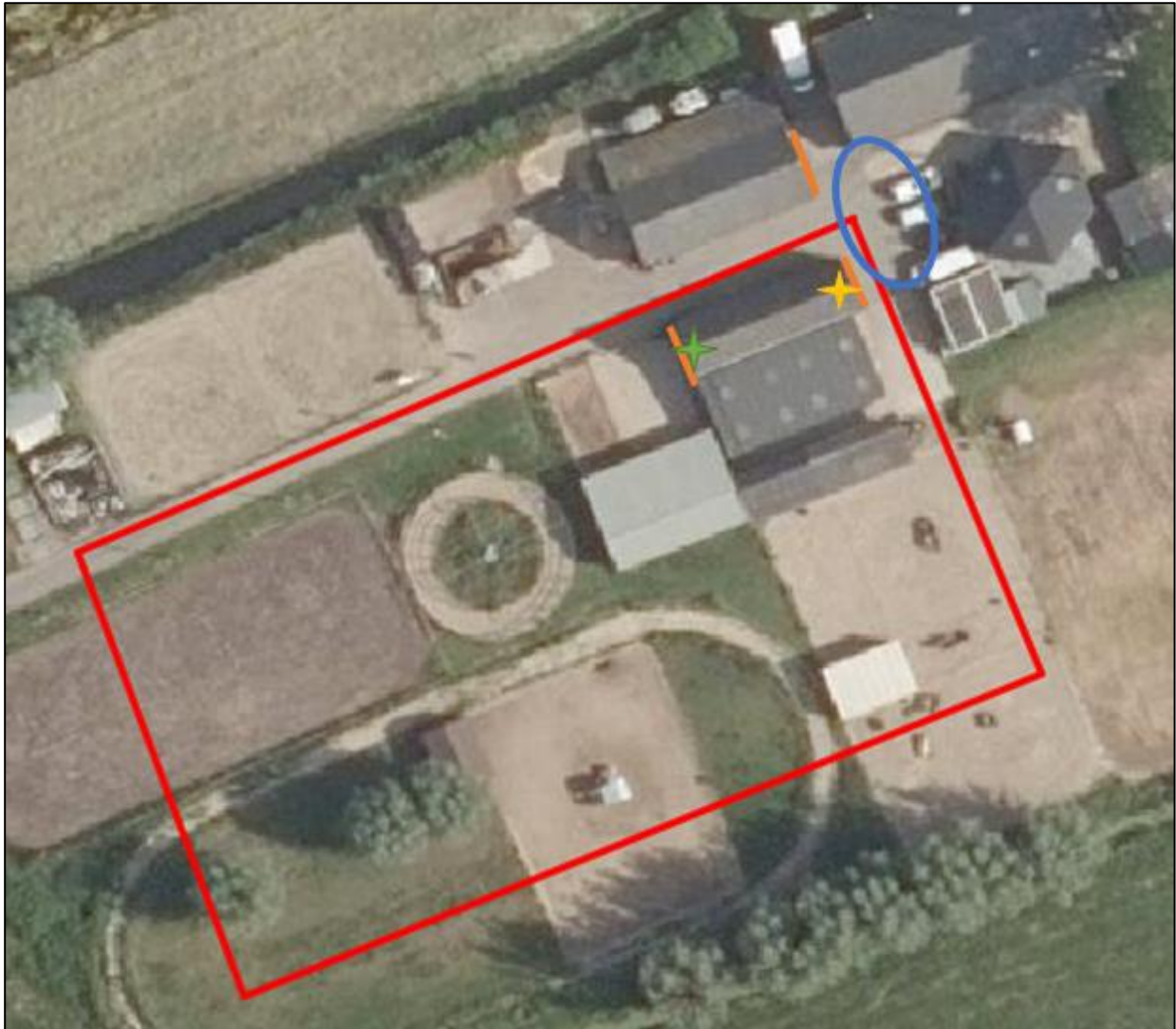
In de Wet natuurbescherming is de mogelijkheid opgenomen om een vrijstelling te verkrijgen indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode (art 3.31). In de mogelijkheid die de wet biedt, wordt ook aangegeven dat er met betrekking tot de Europees beschermde soorten een gedragscode kan worden goedgekeurd voor ruimtelijke ontwikkelingen (naast beheer en onderhoud, waarvoor in de Flora- en Faunawet reeds een vrijstelling gold als werd gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode). Hoewel de mogelijkheid wel wordt geboden, zijn er bij het opstellen van het stappenplan nog géén gedragscodes goedgekeurd voor de nieuwe beschermde soorten of voor de Europees beschermde soorten voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hier dient rekening mee te worden gehouden bij de bepaling of een gedragscode van toepassing is voor de type ingreep en de voorkomende beschermde soorten.

Bijlage 4 Stappenplan Ministerie van Economische Zaken

Bijlage 5 Plattegrond met waarnemingen

Projectgebied (binnen de rode omlijning) met paarverblijf gewone dwergvleermuis (gele ster), paarverblijf gewone en ruige dwergvleermuis (groene ster), vindplaatsen keutels (oranje strepen) en foerageergebied gewone dwergvleermuis (blauwe cirkel).